

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista. Laki vastaisi pitkälti aikaisempaa työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettua lakia, mutta työneuvoston asema, kokoonpano ja tehtävät määriteltäisiin tarkemmin. Työneuvosto toimisi kuitenkin poikkeuslupa-asioissa aikaisemmasta poiketen vain muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena, jolta pyydetään oikaisua työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tekemään päätökseen ja työneuvoston oikaisuasiassa antamasta päätöksestä voitaisiin valittaa työtuo-
mioistuimeen. Siten erityisesti poikkeuslupa-asioita koskevien valitusten käsittelyä koskevat säännökset vastaisivat perustuslain ja ihmisoikeussopimusten asettamia vaatimuksia asianomaisen oikeusturvan tehokkaammaksi takaamiseksi.

Samalla ehdotetaan lakkautettavaksi työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostot, jotka käsittelevät työaika-

uslupahakemuksia. Niiden tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tehtäviksi. Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi myös poikkeuslupa-asioden muutoksenhakusäännöksiä. Poikkeuslupajaoston päätös on nykyisin voitu alistaa työneuvoston ratkaistavaksi tai siihen on voitu hakea muutosta valittamalla työneuvostolta. Esityksen mukaan työsuojelupiirin tekemään hallintopäätökseen tulisi ensin hakea oikaisua työneuvostolta ja vasta tämän päätöksestä voitaisiin valittaa työtuo-
mioistuimelle.

Esitykseen sisältyy myös työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muutos, joka johtuu poikkeuslupahakemusten käsittelyn siirtämisestä työsuojelupiirin työsuojelutoimistolle. Lisäksi esitykseen sisältyy työtuo-
mioistuimesta annettua lakia koskeva muutos.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2004.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Poikkeuslupajaostot	4
Muutoksenhaku poikkeuslupajaoston päätöksiin	5
Työneuvosto	6
Poikkeuslupa-asioita koskeva muutoksenhaku työneuvostossa.....	6
Eri lakien suhteesta muutoksenhakuasioita käsiteltäessä	7
2.2. Kansainväliset sopimukset.....	8
2.3. Nykytilan arviointi.....	8
Poikkeuslupajaostojen lakkauttaminen	8
Työneuvoston tehtävät ja asema muutoksenhakuelimenä	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
4. Esityksen vaikutukset.....	10
4.1. Taloudelliset vaikutukset	10
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	10
4.3. Vaikutukset kansalaisten asemaan	10
5. Asian valmistelu.....	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	12
1. Lakiehdotusten perustelut	12
1.1. Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista.....	12
1 luku. Työneuvoston toimivalta ja järjestysmuoto.....	12
2 luku. Työneuvoston lausunnot	14
3 luku. Eräät työsuojelun poikkeusluvut ja niitä koskevat muutoksenhaku-	
asiat	15
4 luku. Erinäisiä säännöksiä	17
1.2. Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa ...	17
1.3. Laki työtuomioistuimesta.....	18
1.4. Vuosilomalaki.....	18
1.5. Työaikalaki.....	18
1.6. Laki nuorista työntekijöistä.....	18
2. Tarkemmat säännökset	18
3. Voimaantulo	18
4. Sääntämisenjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	20
työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista.....	20

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 18 §:n muuttamisesta	24
työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	25
vuosilomalain 22 §:n muuttamisesta.....	25
työaikalain muuttamisesta.....	26
nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	27
LIITE	28
RINNAKKAISTEKSTIT	28
työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 18 §:n muuttamisesta	28
työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	29
vuosilomalain 22 §:n muuttamisesta.....	30
työaikalain muuttamisesta.....	31
nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	33

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Työneuvostosta annettua lakia (608/1946) muutettiin vuonna 1979 siten, että eräiden työsuojelun poikkeuslupien käsittely siirrettiin työneuvostolta työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien yhteyteen perustettaville poikkeuslupajaostoille. Samalla työneuvostosta annetun lain nimi muutettiin laiksi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista.

Työneuvoston asemaa, kokoonpanoa ja tehtäviä koskevat säännökset ovat pääasiassa vuodelta 1946. Valitusviranomaiselta edellytettävät vaatimukset ovat tänä aikana muuttuneet, koska muun muassa perustuslakia on muutettu ja koska Suomi on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Siksi tällaiset valitusviranomaiselta edellytettävät vaatimukset tulisi määrittellä tarkemmin lailla asianomaisten oikeusturvan tehokkaammaksi takaamiseksi. Tämä edellyttää säädöstasolla selkeitä muutoksia voimassa olevaan lakiin.

Lisäksi on tarkoitus lakkauttaa työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostot ja siirtää niiden tehtävät nykyistä tarkoituksenmukaisemmin hoidettaviksi työsuojelupiiriin työsuojelutoimistolle. Tästä seuraa, että voimassa olevaan lakiin tulisi tehdä huomattava määrä muutoksia.

Näistä syistä ehdotetaan, että asiasta säädettäisiin kokonaan uudella työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annettavalla lailla.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Poikkeuslupajaostot

Työsuojeluhallinnosta annetun lain (16/1993) ja työsuojelulautakunnista ja työsuojelulautakuntien poikkeusluvista annetun asetuksen (200/1993) mukaan jokaisen työsuojelupiiriin yhteydessä toimii työsuojelulautakunta, joka on alueellinen yhteistyöelin viranomaisten, työmarkkinajärjestöjen sekä työpaikkojen välillä. Maa on jaettu 11 työ-

suojelupiiriin. Työsuojelupiiriin piiripäällikkö toimii lautakunnan puheenjohtajana ja hänen lisäksi lautakunnassa on enintään yksitoista jäsentä, jotka työsuojelupiiriin toimisto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Kussakin työsuojelupiirissä on työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto, joka on kolmijäseninen. Sen puheenjohtajana on työsuojelulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä lautakunnan yksi työnantaja- ja yksi työntekijäjäsen, jotka työsuojelutoimisto määrää tähän tehtävään lautakunnan toimikaudeksi. Kummallekin jäsenelle määrätään kaksi henkilökohtaista varajäsentä lautakunnan työnantaja- ja työntekijäjäsenistä sekä näiden varajäsenistä.

Poikkeuslupajaoston tehtävänä on myöntää poikkeuksia työntekijäin suojelua koskevien lakien säännösten soveltamisesta laeissa nimenomaisesti säädetyissä tapauksissa. Työaikalaissa (605/1996) poikkeusmahdollisuus on säädetty 7 §:n (jaksotyöaika), 14 §:n (poikkeuksellinen säännöllinen työaika), 26 §:n (yötyö), 27 §:n (työvuorojen säännöllinen vaihtuminen) ja 36 §:n (työvuoroluettelot) eräistä kohdista. Poikkeuslupajaosto käsittelee myös nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) 15 §:n tarkoittamat poikkeusluvut (lasten osallistuminen taide- ja kulttuurisityksiin, vapautus eräistä työaika rajoituksista ammattikehityksen varmistamiseksi). Lisäksi vuosilomalain (272/1973) 22 §:ssä on säädetty, että työneuvosto voi, milloin pakottavat syyt sitä vaativat, hakemuksesta myöntää poikkeuksia 4 §:n loman antamista ja 5 §:n 1 momentin loman jakamista koskevista säännöksistä. Työneuvostosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (26/1979) voimaantulosäännöksen mukaan poikkeuslupajasiat, jotka ennen kyseisen lain voimaantuloa annettujen säännösten mukaan kuuluivat työneuvostolle, käsitellään niin kuin kyseisessä laissa on säädetty.

Poikkeuslupajaoston kansliana on työsuojelupiiriin työsuojelutoimisto, joka huolehtii hakemusten kirjaamisesta, esityslistojen ja päätösten kirjoittamisesta ja postittamisesta sekä muusta jaoston toimintaan liittyvästä

toimistotyöstä. Poikkeuslupajaoston sihteerinä toimii työsuojelupiirin virkamies. Poikkeuslupa-asiat ratkaistaan esittelystä ja esittelijöinä toimivat työsuojelupiirin virkamiehet. Kokoukset pidetään tarvittaessa puheenjohtajan kutsusta työsuojelutoimistossa. Puheenjohtaja voi yksin myöntää väliaikaisen poikkeusluvan, jos ratkaisu voidaan perustaa samanlaatuisessa asiassa aikaisemmin annettuun päätökseen tai jos asia on kiireellinen. Kiireellisissä tapauksissa puheenjohtaja voi myös päättää poikkeusluvan peruuttamisesta. Myönnetty poikkeuslupa on mahdollista peruuttaa, jos luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin asiaan vaikuttavista tosiasioista tai olosuhteet ovat päätöksen antamisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Jaoston tulee viipymättä käsitellä puheenjohtajan yksin ratkaisemat asiat lopullisesti kokouksessaan. Käytännössä useat luvat ratkaistaan nopeasti puheenjohtajan päätöksellä ja hyväksytään muodollisesti aikanaan kokouksessa. Luvan saanut toiminta on voinut loppua, ennen kuin poikkeuslupajaoston lopullinen päätös on tullut hakijalle.

Poikkeuslupahakemukset ovat yleensä olleet yksimielisiä, eli luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu tai muu työntekijöiden edustaja on puoltanut työnantajan hakemusta. Jaostojen päätökset ovat yleensä olleet myös yksimielisiä.

Poikkeuslupapäätösten määrä nousi 1980-luvun alun 2 500 hakemuksesta vuosikymmenen lopussa runsaaseen 4 500 hakemukseen. Työsuojelupiirien poikkeuslupamenettelytoimikunta (1990:27) esitti lupamenettelyn keventämiseksi toimenpiteitä, jotka sittemmin asiallisesti toteutuivat työaikalainsäädännön kokonaisuudistuksessa. 1990-luvun alussa hakemukset vähenivät työllisyystilanteen vuoksi. Vuonna 1996 poikkeuslupien määrä oli 3 164. Uusi työaikalaki tuli voimaan 23 päivänä marraskuuta 1996 paitsi ylitöiden enimmäismäärien osalta 1 päivänä tammikuuta 1997. Uuden työaikalain yleisistä säännöksistä poikkeaminen on entistä useammin mahdollista työehtosopimuksella ja paikallisesti sopimalla. Näin ollen poikkeuslupien tarve väheni selkeästi. Vuonna 1997 poikkeuslupahakemuksia oli 518 ja niistä myönteisiä päätöksiä 501. Vuonna 1998 poikkeuslupahakemuksia oli

419 ja myönteisiä ratkaisuja 412. Vuonna 1999 hakemuksia oli 319, joista myönteisiä ratkaisuja oli 315. Vuonna 2000 hakemusten määrä oli 345 ja niistä myönteisiä 336. Vuonna 2001 hakemuksia oli 367 ja myönteisiä 356. Vuonna 2002 poikkeuslupia myönnettiin 361. Suurimman osan poikkeusluvista muodostivat työvuoroluetteloiden ensimmäiset poikkeusluvut, joiden uusimisesta voidaan sopia työpaikoilla. Poikkeuslupajaoston tehtävät näyttävät vakiintuneen runsaaseen 300 kappaleeseen vuodessa.

Muutoksenhaku poikkeuslupajaoston päätöksiin

Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain poikkeuslupa-asioita koskeva 2 a luku sisältää yleisestä hallintoasioiden muutoksenhausta poikkeavan muutoksenhakujärjestelmän. Poikkeuslupajaoston päätös voidaan joko alistaa työneuvoston tarkastettavaksi tai siitä voidaan valittaa työneuvostolle. Jaoston jäsen, joka ei ole yhtynyt tehtyyn päätökseen, voi vaatia sen alistamista työneuvoston tarkastettavaksi. Vaatimus on tehtävä jaoston kokouksessa tai viikon kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos poikkeuslupajaoston päätöstä ei ole alistettu työneuvoston tarkastettavaksi, voi hakija, asianomainen työnantaja, asianomainen pääluottamusmies tai pääluottamusmiehen asemassa oleva ammattiryhmän luottamusmies tai luottamusvaltuutettu taikka työsuojeluvaltuutettu hakea siihen muutosta työneuvostolta. Jollei työpaikalla ole mainittua työntekijöiden edustajaa, on valitusoikeus myös kullakin työntekijällä, jota päätös koskee.

Valitus on tehtävä kirjallisena 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Valitusaika luettaan poikkeusluvan hakijalle ja työnantajalle siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon, ja muulle valittajalle siitä, kun päätös tai sen jäljennös on pantu nähtäville työpaikalle. Valitusta ei kuitenkaan voi jättää tutkimatta pelkästään sillä perusteella, että sitä ei voida todeta ajoissa tehdyksi. Pääsääntöisesti poikkeuslupajaoston päätöstä on noudatettava alistuksesta tai valituksesta huolimatta, kunnes työneuvosto on asiasta toisin päättänyt.

Työneuvosto

Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetussa laissa säädetään työneuvoston tehtävistä ja kokoonpanosta. Työneuvosto on työministeriön alainen erityisviranomaisen. Työneuvoston tehtävänä on pyynnöstä antaa lausuntoja työaikaa, vuosilomaa, lasten ja nuorten henkilöiden käyttämistä työhön ja muiden työntekijöiden suojelua koskevien lakien soveltamisesta ja tulkinnasta, jos lausunnon antamismahdollisuudesta on kyseisissä laissa nimenomaisesti säädetty. Lausuntoa voivat pyytää tuomioistuin, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto, työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestö, valtion työmarkkinapolitiikkaa käsittelevä ministeriö, kirkon sopimusvaltuuskunta, kunnallinen työmarkkinalaitos, Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitus tai Ahvenanmaan maakunnan kunnallinen sopimusvaltuuskunta. Lausunnot eivät ole oikeudellisesti sitovia. Toiseksi työneuvosto käsittelee muutoksenhaut poikkeuslupa-asioissa. Lisäksi työneuvosto voi tehdä tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä työntekijäin suojelua koskevan lain-säädännön kehittämiseksi.

Työneuvostossa on vähintään yhdeksän jäsentä, jotka valtioneuvosto määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Yksi jäsenistä määrätään puheenjohtajaksi. Puheenjohtajaa lukuun ottamatta kaikille jäsenille määrätään yksi tai useampia varajäseniä. Sekä jäsenten että heidän varajäseniensä on oltava 24 vuotta täytäneitä. Työneuvoston jäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä on säädetty.

Työneuvoston jäsenistö muodostuu kolmi-kantaisesti. Puheenjohtajan ja yhden jäsenen tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita sekä tuomarin tehtäviin perehtyneitä lakimiehiä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijäpuolta. Yhden jäsenen tulee olla tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittanut, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtynyt henkilö, jonka ei myöskään voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijäpuolta. Muista jäsenistä yhtä monen tulee olla työnantajia ja työntekijöitä edustavia henkilöitä. Heitä määrättäessä ammatillisille keskusjärjestöille on varattava tilaisuus antaa asiasta

lausunto.

Työneuvosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään neljä jäsentä, joista yhtä monta edustaa työnantajia ja työntekijöitä, ovat paikalla. Jos asia on kiireellinen tai jos ratkaisu voidaan perustaa työneuvoston kantaa ilmaisevaan, samanlaatuisessa asiassa aikaisemmin annettuun päätökseen, puheenjohtaja voi ratkaista asian yksin. Tällöin kuitenkin työneuvoston tulee seuraavassa kokouksessaan päättää, hyväksyykö se puheenjohtajan ratkaisun.

Poikkeuslupa-asioita koskeva muutoksenhaku työneuvostossa

Käsitellessään lausuntoja työneuvosto toimii hallintoviranomaisena. Sitä vastoin toimiessaan muutoksenhakuelimenä poikkeuslupa-asioissa työneuvosto on hallintotuomioistuimeen rinnastettavassa asemassa. Muutoksenhakumenettelystä, asian selvittämisestä, suullisesta kuulustelusta ja katselmuksen toimittamisesta on pääsääntöisesti säädetty työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetussa laissa, lähinnä lain 2 a luvussa. Sen ohella työneuvostoon soveltuu hallintolainkäyttölaki (586/1996) ja hallintomenettelylaki (598/1982), ja tämän sijaan 1 päivänä tammikuuta 2004 alkaen hallintolaki (434/2003).

Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain mukaan valitus poikkeuslupa-asioissa toimitetaan työneuvostoon tai asianomaiseen työsuojelupiiriin työsuojelutoimistoon. Laki lähtee siitä, että muutoin valitukseen sovelletaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/1950) on säädetty eli nyttemmin hallintolainkäyttölaissa. Valitukseen ei kuitenkaan tarvitse liittää selvitystä siitä ajankohdasta, josta valitusaika luetaan.

Valitusasian käsittelyssä noudatetaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain mukaan soveltuvin osin, mitä alitusasian kohdalla on säädetty. Alistetussa asiassa poikkeuslupajaoston asiakirjat on viivytyksettä lähetettävä työneuvostolle, joka ratkaisee asian niiden pohjalta tai hankkii tarvitsemansa lisäselvityksen. Kunnes asia on työneuvostossa ratkaistu, voivat ne, joita asia koskee, myös omasta aloitteestaan toimittaa

työneuvostolle lisäselvitystä. Työneuvosto voi siten perustaa säännösten mukaan ratkaisunsa ainoastaan sille toimitettuihin asiakirjoihin. Käytännössä työneuvosto hankkii omasta aloitteestaan asiaan liittyvät asiakirjat siltä poikkeuslupajaostolta, joka asian on ratkaissut. Jos päätös on alistettu työneuvostoon, asiassa kuullaan myös poikkeuslupan hakijaa. Tarvittaessa työneuvosto on hankkinut lisäselvitystä myös valittajalta ja henkilöstön edustajilta. Lain mukaan työneuvosto voi käsitellä ja ratkaista valituksen odottamatta valitusajan päättymistä. Valituksen ratkaiseminen ei myöskään estä työneuvostoa tutkimasta ja ratkaisemasta toisen valittajan samasta päätöksestä tekemää valitusta ja siinä yhteydessä muuttamasta aikaisempaa päätöstään.

Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 11 §:n perusteella työneuvostolla on oikeus tarpeellisen selvityksen saamiseksi sen käsiteltävänä olevaan asiaan kuulustuttaa todistajia ja asiantuntijoita alioikeudessa. Työneuvosto voi myös, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, määräämällään tavalla toimittaa suullisen kuulustelun tai katselmuksen selvityksen saamiseksi käsiteltävänä olevaan asiaan. Työneuvostosta annetun asetuksen (163/1997) mukaan työneuvosto voi tällöin tarvittaessa valtuuttaa sihteerin tai muun henkilön edustamaan työneuvostoa tuomioistuimessa ja toimittamaan suullisen kuulustelun tai katselmuksen. Näitä mahdollisuuksia lisäselvityksen hankkimiseen voidaan käyttää sekä lausunto- että poikkeuslupa-asioissa. Käytännössä poikkeuslupa-asioiden käsittelyssä työneuvostossa ei ole järjestetty suullisia kuulusteluja eikä katselmuksia, vaan lisäselvitys on hankittu kirjallisesti tai puhelimitse viivytyksen välttämiseksi.

Työneuvoston tarkastettavaksi on alistettu ennen työaikalain uudistusta vuosittain 6—8 päätöstä. Sen jälkeen määrät ovat vähentyneet entisestään. Vuosina 1998 ja 1999 työneuvostossa käsiteltiin kumpanakin vuonna yksi valitus ja yksi alistus. Vuonna 2000 ja 2002 käsiteltiin kumpanakin vuonna yksi valitus. Vuonna 2001 käsittelyssä oli yksi poikkeuslupahakemus, joka jätettiin tutkimatta. Poikkeuslupa-asiat käsitellään työneuvostossa kiireellisinä. Keskimääräinen poikkeuslu-

pa-asian käsittelyaika vuosina 1990—2000 vaihteli 24 vuorokaudesta 2,2 kuukauteen. Työneuvoston päätös poikkeuslupa-asioissa on lopullinen eikä siihen voi siten hakea valittamalla muutosta.

Eri lakien suhteesta muutoksenhakuasioita käsiteltäessä

Toimiessaan muutoksenhakuvelimenä työneuvoston asema on hallintotuomioistuimeen rinnastettava. Hallintolainkäyttölain 1 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan myös silloin, kun hallintoasiassa tehtyyn päätökseen haetaan muutosta valittamalla tai ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla hallintoviranomaiselta tai muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta tai muulta tähän rinnastettavalta erityiseltä viranomaiselta. Siten työneuvostossa tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi hallintolainkäyttölaki. Kuitenkin lain 37—50 §, joissa on säädetty muun muassa suullisesta käsittelystä, todistajien kuulemisesta ja katselmuksesta, sovelletaan ainoastaan tuomioistuimessa. Muussa viranomaisessa tulee näiltä osin sovellettavaksi hallintomenettelylain 18—20 § myös valitukseen ja ylimääräiseen muutoksenhakuun. Hallintomenettelylain kyseiset pykälät koskevat asianosaisen suullista lausumaa, katselmusta, suullista todistelua sekä eräiden tietojen merkitsemistä asiakirjaan.

Työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettuun lakiin sisältyy asian selvittämistä, todistajien ja asiantuntijoiden kuulemista sekä suullisen kuulustelun ja katselmuksen järjestämistä koskevia erityisiä säännöksiä. Koska työneuvosto ei ole tuomioistuin, ei siihen voida soveltaa näiltä osin hallintolainkäyttölain 37—50 §. Lisäksi hallintomenettelylain 18—20 § syrjäytyvät, koska työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettua lakia on pidettävä erityislakina suhteessa hallintomenettelylakiin. Muilta osin, kun työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettuun lakiin ei sisälly erityisiä säännöksiä, tulee hallintolainkäyttölain säännökset esimerkiksi valituskirjelmästä, asian selvittämisestä ja päätöksenteosta sovellettavaksi poikkeuslupa-asioita käsiteltäessä.

2.2. Kansainväliset sopimukset

Työneuvoston asemaan ja sen kehittämiseen valitusviranomaisena vaikuttavat myös Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Suomi on Euroopan neuvoston jäsenenä ratifioinut ja saattanut valtion sisäisesti voimaan 23 päivänä toukokuuta 1990 lailla (438/1990) ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus, SopS 19/1990). Tämä sopimus asettaa velvoitteita myös oikeusjärjestelmän kehittämiseksi. Myös Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä laadittu kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien koskeva kansainvälinen yleissopimus (KP-sopimus, SopS 8/1976) sisältää määräyksiä sekä oikeudesta saada asia tuomioistuimen käsiteltäväksi että tuomioistuimenkäytöstä. Suomen perusoikeusjärjestelmä vastaa ihmisoikeussopimusten velvoitteita.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla edellyttää, että kansallisessa oikeusturvajärjestelmässä turvataan oikeus saada artiklassa tarkoitettu asia riittävässä laajuudessa tuomioistuimen tai siihen rinnastettavan toimielimen käsiteltäväksi ja että toimielimellä on riittävän laaja toimivalta. Toimielimen tulee olla myös riippumaton ja puolueeton sekä laillisesti perustettu. Merkityksellistä on erityisesti suullista käsittelyä koskevilla vaatimuksilla. Lisäksi oikeuskeinon tehokkuuden kannalta oikeuskäytännössä on kiinnitetty huomiota oikeudenkäynnistä asianosaisille aiheutuviin kustannuksiin ja niiden korvausjärjestelmään ja mahdollisuuteen käyttää avustajaa. Myös menettelyn yksinkertaisuuden yksityisen henkilön kannalta on kiinnitetty huomiota.

2.3. Nykytilan arviointi

Poikkeuslupajaostojen lakkauttaminen

Työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostojen käsiteltäväksi on tullut vuosittain entistä vähemmän hakemuksia. Hakemukset ovat yleensä yksimielisiä. Käytännössä lautakunnan puheenjohtaja eli työsuojelupiirin päällikkö on ratkaissut kiireellisinä poikkeuslupa-asiat, jotka poikkeuslupajaosto on myöhemmin vahvistanut. Jaoston

päätökset ovat lähes aina yksimielisiä.

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto käsittelee erilaisia työn turvallisuuteen ja terveellisyteen liittyviä poikkeuksia säännösten soveltamisesta. Tällaisia poikkeussäännöksiä on useissa työturvallisuuslain nojalla annetuissa alemmanasteisissa säännöksissä, kuten esimerkiksi asetuksessa virka- tai työsuhdetta vailla olevien työsuojelun valvonnasta (324/1978), valtioneuvoston päätöksessä räjäytys- ja louhintatyön järjestysohjeista (410/1986), valtioneuvoston päätöksessä työturvallisuuslain soveltamisesta torjunta-aineen käsittelyyn ja levitykseen metsätyössä (538/1989), valtioneuvoston päätöksessä työntekijäin suojelusta työssä esiintyvän melun aiheuttamilta vaaroilta ja haitoilta (1404/1993), valtioneuvoston päätöksessä rakennustyön turvallisuudesta (629/1994), valtioneuvoston päätöksessä työssä käytettävien koneiden ja muiden työvälineiden hankinnasta, turvallisuudesta ja tarkastamisesta (856/1998), valtioneuvoston päätöksessä henkilönostoista nosturilla ja haarukkatrukkilla (793/1999) ja valtioneuvoston asetuksessa kemiallisista tekijöistä työssä (715/2001). Myös nuorten työntekijäin suojelusta annetussa asetuksessa (508/1986) on säädetty poikkeusmahdollisuudesta.

Vaikka poikkeuslupajaostolle kuuluvat asiat liittyvät lähinnä työaikaan ja työsuhteen yleisiin ehtoihin, luvan edellytyksiin kuuluu usein samankaltaista työn turvallisuuteen ja terveellisyteen vaikuttavien seikkojen arviointia, jota työsuojelutoimiston virkamiehet muutoinkin suorittavat. Poikkeuslupajaostolle kuuluvat asiat voitaisiin tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti ratkaista työsuojelupiirin työsuojelutoimiston päätöksellä.

Poikkeuslupajaostojen lakkauttaminen johtaisi siihen, että työnantaja- ja työntekijäjäsenten päätöksentekoprosessiin tuoma työmarkkinatuntemus ei enää vastaavasti toteutuisi. Tämän vuoksi tulisikin hakemuksen jättäneen työnantajan palveluksessa olevalla henkilöstön edustajalle varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksentekoa. Periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä olisi mahdollista käsitellä yleisellä tasolla kolmikantaisessa työsuojelulautakunnassa, jollainen toimii jokaisen työsuojelupiirin yhteydessä. Työsuojelulautakunnan tehtävänä on avustaa työsuojelutoimiston päätöksentekoa.

jelun kehittämisessä, edistää työsuojelutoiminnan yhtenäistämistä sekä olla yhdyssiteenä ja neuvottelevana toimielimenä työsuojelupiirin alueella alan viranomaisten ja järjestöjen kesken.

Työneuvoston tehtävät ja asema muutoksenhakuelimenä

Työneuvosto on perustettu 2 päivänä elokuuta 1946 annetulla lailla. Samalla säädettiin asetus työneuvostosta ja 1 päivänä marraskuuta 1946 annettiin asetus työneuvoston käsiteltävistä asioista (757/1946). Työneuvosto ratkaisi 22 päivään marraskuuta 1996 saakka tuomioistuimia, muita viranomaisia ja yksityisiä asianosaisia sitovalla tavalla työsuojelulakien soveltamisalaan liittyviä eräitä kysymyksiä. Työneuvosto hoiti tässä suhteessa asiallisesti tuomioistuimen tehtäviä. Tämä työneuvoston oikeus hallintoviranomaisena antaa lainkäyttöelimiä sitovia ratkaisuja työsuojelulakien soveltamisalaan liittyvistä kysymyksistä poistettiin vuonna 1996. Työneuvoston toimivaltaan on kuulunut ja kuuluu edelleen yleisluontoisten sitomattomien lausuntojen antaminen toimivaltaansa kuuluvien työsuojelulakien säännösten tulkinnasta. Tämän lisäksi työneuvosto on toiminut ja toimii edelleen eräiden työsuojelulakien poikkeuslupa-asioissa valitusviranomaisena.

Työneuvostoa perustettaessa sen toimivaltaan sisällytettiin sekä päätöksentekoa edellyttäviä asioita että yleisluontoisten lausuntojen antovaltuutus. Tällä tavalla pyrittiin siihen, että työsuojelulakien soveltamiseen ja niistä syntyneisiin tulkintaongelmiin saataisiin vastaukset nopeasti, oikein ja valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla. Lisäksi kiinnitettiin huomiota työnantajien ja työntekijöiden luottamukseen, työneuvoston lainopilliseen pätevyys ja työolojen tuntemukseen. Työneuvoston asemassa nämä tavoitteet korostuvat edelleen.

Edellä mainitun johdosta ei pääasiassa ole tarpeen muuttaa työneuvoston nykyistä asemaa. Siksi työneuvostolla voisi olla edelleenkin erityyppisiä tehtäviä. Työneuvoston päätehtävänä olisi lausuntojen antaminen säädettyjen työlakien soveltamisesta ja tul-

kinnasta. Työneuvoston toisena tehtävänä olisi toimia eräiden työsuojelun poikkeuslupapäätösten oikaisuviranomaisena, jonka päätöksistä olisi valitusoikeus edelleen työtuomioistuimelle. Näissä tehtävissään työneuvosto toimisi hallintoviranomaisena ja näin ollen se ei olisi enää tuomioistuimeen rinnastettava lainkäyttöelin. Tällä tavalla toteutuisi organisatorinen erillisuus suhteessa työneuvoston tehtäviin hallintoviranomaisena, mitä tuomioistuimeen rinnastettavalta lainkäyttöelimeltä edellytetään. Työneuvoston kokoonpanoa ja oikaisuvaatimusten käsittelyä koskevat säännökset edellyttävät kuitenkin tarkentamista. Lisäksi työneuvostolla säilyisi oikeus tehdä tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä toimialaansa kuuluvan lainsäädännön kehittämiseksi.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostojen käsiteltäväksi tulee vuosittain entistä vähemmän hakemuksia. Hakemukset ovat enimmäkseen yksimielisiä ja ne ratkaistaan alustavasti lautakunnan puheenjohtajan eli työsuojelupiirin työsuojelutoimiston päällikön päätöksellä työsuojelupiirin virkamiehen esittelystä. Poikkeuslupajaoston lopullinen päätös on usein pelkästään muodollinen vahvistus piiripäällikön tekemälle ratkaisulle. Poikkeuslupajaostolle kuuluvat asiat voitaisiin tehokkaasti ja tarkoituksemukaisesti ratkaista työsuojelupiirin työsuojelutoimiston päätöksellä ja siten lakkauttaa poikkeuslupajaostot. Tarpeellinen työmarkkinatuntemus voidaan toteuttaa ilman erityistä jatkokäsittelyä henkilöstön edustajan tai työntekijöiden kuulemismenettelyllä. Myös periaatteellisesti tärkeät kysymykset voidaan yleisellä tasolla käsitellä työsuojelulautakunnassa. Työmarkkinatuntemus tulee myös otetuksi huomioon valitusmenettelyssä.

Työneuvoston tehtävät säilyisivät pitkälti samanlaisina kuin ne ovat voimassa olevassa laissa. Siten työneuvoston pääasiallinen tehtävä olisi edelleen antaa lausuntoja sen toimivaltaan kuuluvien lakien soveltamisesta ja tulkinnasta. Työneuvosto toimisi aikaisemmasta poiketen myös eräiden työsuojelun

poikkeuslupapäätösten oikaisuviranomaisena, jossa oikaisuvaatimukset käsiteltäisiin erityisessä lausuntoasioiden käsittelystä poikkeavassa kokoonpanossa. Tätä on pidetty tarkoituksenmukaisena ratkaisuna ottaen huomioon muun muassa työneuvoston käsiteltäväksi säädettyjen lakien erityinen asiantuntemus, soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden varmistaminen ja työneuvoston historiallinen tausta toimia sui generis-tyyppisenä toimielimenä, joka ei ole tavanomainen hallintoviranomainen eikä tuomioistuin. Työneuvoston asemaa oikaisuviranomaisena puoltaa lisäksi erityisesti se, että sen käsiteltäväksi tarkoitettujen varsinkin työlainsäädännön erityisaluetta koskevat poikkeusluvut ovat luonteeltaan sellaisia, että ne edellyttävät asiantuntemuksen lisäksi nopeaa ratkaisua. Jos asiaa ei ratkaista erittäin nopeasti, ei poikkeuslupaa koskeva menettely enää useinkaan ole tarpeen, koska asia menettää merkityksensä ajan kulumisen johdosta. Myöskään määräajaksi myönnetyn poikkeusluvun voimassaolo on saattanut jo umpeutua, jos asiaa ei käsitellä nopeasti.

Näissä tehtävissään työneuvosto toimisi hallintoviranomaisena. Siten se ei olisi oikaisuviranomaisenaakaan tuomioistuimeen rinnastettava riippumaton lainkäyttöelin, koska se lausunnonantotehtävässään voisi joutua käsittelemään samojen säännösten tulkintaa kuin mitä valitukset voisivat koskea. Koska poikkeuslupapäätöksistä kuitenkin tulisi olla muutoksenhakuoikeus tuomioistuimeen, työneuvoston oikaisuviranomaisena antamaan päätökseen saisi edelleen hakea muutosta valittamalla. Valitustuomioistuimena toimisi työtuomioistuin, jossa asiat ratkaistaisiin hallintolainkäytön menettelyssä niin kuin työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain (56/2001) 9 §:ssä tarkoitettujen valitusten työehtosopimuksen yleissitovuudesta.

Ehdotuksen mukaan työneuvostoa koskevat säännökset myös nykyaikaistettaisiin sääntämällä muun muassa sen kokoonpanosta sen käsitellessä oikaisuvaatimuksia siten, että sen puolueettomuus ei vaarantuisi. Oikaisuvaatimuksesta työsuojelupiiriin poikkeuslupajaoston päätökseen ja valituksesta työneuvoston oikaisuasiassa antamaan päätökseen säädetäisiin laissa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Työneuvoston määrärahat sisältyvät valtion talousarviossa työministeriön pääluokkaan. Vuonna 2003 työministeriö osoitti työministeriön toimintamenoista (34.01.21) työneuvostolle määrärahan, joka oli 124 387 euroa. Määrärahasta saa käyttää työneuvoston henkilöstön palkkaukseen 86 387 euroa ja muihin menoihin 38 000 euroa. Ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi työneuvoston määrärahan tarpeeseen.

Poikkeuslupajaostojen lakkauttamisista aiheutuisi hieman säästöjä, koska jäsenten kokouspalkkiot ja mahdolliset matkakulukorvaukset säästyvät.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Poikkeuslupajaostojen lakkauttaminen merkitsisi organisaatiomuutosta, joka osittain vähentää työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtäviä kokousten järjestämisvastuussa. Työsuojelutoimistojen tehtävät eivät lisääntyisi, vaikka niiden tehtäväksi siirretään poikkeuslupien käsittely ensi asteena, koska työsuojelutoimiston virkamiehet ja päällikkö toimivat nykyisinkin poikkeuslupajaostojen asioiden valmistelijoina ja käsitelijöinä. Siten ehdotuksilla ei olisi henkilöstövaikutuksia.

Työneuvoston tai työtuomioistuimen tehtävien määrään ehdotuksella ei myöskään olisi vaikutuksia.

4.3. Vaikutukset kansalaisten asemaan

Valmistelussa on otettu huomioon käsiteltävien asioiden erityislaatu, joka edellyttää niiden nopeaa käsittelyä, minkä vuoksi mahdollisuutta vaatia oikaisua työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston päätökseen työneuvostolta on pidetty tarkoituksenmukaisena. Poikkeuslupaa hakeneiden ja päätöksistä mahdollisesti valittaneiden oikeusturva myös paranisi, kun valitusviranomaisena toimisi valitusviranomaiselta vaadittavat edellytykset täyttävä tuomioistuin.

5. Asian valmistelu

Työministeriö asetti 2 päivänä huhtikuuta 2001 työsuojelun poikkeuslupa-asioiden käsittelyä ja työneuvoston asemaa selvittävän kolmikantaisen työryhmän, jonka tehtävänä oli

1) selvittää työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostojen asemaa, tehtäviä ja niiden mahdollista lakkauttamista ja lakkauttamisen vaihtoehtoja sekä selvittää tästä aiheutuvat vaikutukset työneuvoston asemaan ja muutostarpeet työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettuun lakiin (608/1946) ja eräisiin muihin työoikeuteen liittyviin ja muutoksenhakujärjestelmiä sääteleviin lakeihin,

2) selvittää mahdolliset muut työneuvoston asemaan päätösten muutoksenhakuelimenä liittyvät kysymykset,

3) selvittää lisäksi lainsäädäntöön liittyvät tekniset ajankohtaistamistarpeet ja

4) laatia selvityksensä perusteella tarvittaessa ehdotukset lainsäädäntötoimenpiteiksi hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän tuli saada toimeksiantonsa valmiiksi 31 päivään toukokuuta 2002 mennessä. Työministeriö jatkoi 17 päivänä huhtikuuta 2002 tekemällään päätöksellä työryhmän määräaikaa 31 päivään joulukuuta 2002 ja tarkensi samalla työryhmän toimeksiantoa siten, että sen tehtävänä oli jatkotyön aikana laatia hallituksen esityksen muotoon ehdotus uudeksi työneuvostoa koskevaksi laiksi. Työryhmä kuuli työnsä aikana muun muassa oikeusministeriötä, sellaisia työmarkkinakeskusjärjestöjen edustajia, jotka eivät olleet edustettuina työryhmässä, työneuvoston puheenjohtajaa sekä työsuojelun poikkeuslupajaostojen työntekijöitä ja työnantajia edustavia jäseniä. Työryhmän ehdotuksista on saatu oikeusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, Kirkon sopimusvaltuuskunnan, valtion työmarkkinalaitoksen ja Suomen Yrittäjät ry:n lausunnot.

Hallituksen esitys perustuu pääosin työryhmän yksimielisiin ehdotuksiin, joita on kuitenkin tarkennettu oikeusministeriön asiasta antaman lausunnon johdosta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista

1 luku. Työneuvoston toimivalta ja järjestysmuoto

1 §. *Työneuvoston asema.* Voimassa olevan lain mukaisesti työneuvosto olisi työministeriön alainen riippumaton erityisviranomaisen. Ehdotuksessa korostettaisiin työneuvoston riippumattomuutta säätämällä siitä laissa.

Ehdotuksen mukaan työneuvostolla olisi edelleenkin kahdenlaisia tehtäviä kuten nykyisinkin. Sen päätehtävänä olisi lausuntojen antaminen säädettyjen työlakien soveltamisesta ja tulkinnasta. Pääasiallisessa tehtävänsään työneuvosto toimisi edelleen hallintoviranomaisena. Työneuvoston ehdotetaan jatkavan tehtävänsä myös eräiden työsuojelun poikkeuslupapäätösten muutoksenhakuviranomaisena, mutta kuitenkin siten muutettuna, että se toimisi oikaisuviranomaisena eikä valitusviranomaisena. Tällaisessa tehtävänsään työneuvosto ei enää olisi rinnastettavissa lainkäyttöelimeen, minkä vuoksi se toimisi näissäkin tehtävissään hallintoviranomaisena.

Pykälässä viitataan ehdotuksen 7 §:ään, jossa ehdotetaan luetteloitavaksi nykyistä yksityiskohtaisemmin ne lait, joista työneuvostolta voidaan pyytää lausuntoja ja 9 §:ään, joka sisältäisi ne lainkohdat, joiden perusteella voidaan myöntää poikkeuksia, joista voidaan hakea oikaisua työneuvostolta.

2 §. *Kokoonpano.* Työneuvoston kokoonpano säilyisi pykälän 1 momentin mukaan pääasiassa samanlaisena kuin se on voimassa olevassa laissa, jonka mukaan siinä on vähintään yhdeksän jäsentä. Jokaisella jäsenellä olisi kaksi henkilökohtaista varajäsentä puheenjohtajaa lukuunottamatta.

Tuomareiden kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 1 §:n 1 momentissa. Sen mukaan tuomariksi voidaan nimittää oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut oi-

keamielinen Suomen kansalainen, joka aikaisemmalla toiminnallaan tuomioistuimessa tai muussa tehtävässä on osoittanut, että hänellä on täytettävänä olevan viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä perehtyneisyys viran tehtäväalaa. Erityisalan asiantuntemusta vaativien tuomarinvirkojen kelpoisuusvaatimuksista voidaan säätää erikseen. Asianomaisissa tuomioistuimissa koskevissa erityislaeissa säädetäänkin erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Tällaisia virkoja on esimerkiksi työtuomioistuimesta annetussa laissa (646/1974), jonka 6 §:n mukaan työtuo- mioistuimen jäseneksi ja varajäseneksi voidaan nimittää 20 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Lisäksi työtuomioistuimen jäseneltä edellytetään lain 2 §:n mukaan erityistä asiantuntemusta.

Vastaavalla tavoin kuin työtuomioistuimessa, myös työneuvoston puheenjohtajan ja jäsenen tehtävien hoitaminen edellyttää erityistä asiantuntemusta, vaikkakaan työneuvosto ei olisi tuomioistuimeen rinnastettava lainkäyttöelin. Työneuvoston tehtävien johdosta ehdotetaan, että työneuvoston jäsenten olisi oltava työlainsäädäntöön ja työoloihin perehtyneitä henkilöitä.

Ehdotuksen 2 momentissa ehdotetaan lisäksi, että puheenjohtajan, yhden jäsenen sekä tämän varajäsenten tulisi olla voimassa olevan lain mukaisesti tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Minitulla tutkinnolla tarkoitetaan tuomareiden nimittämisestä annetun lain mukaisesti oikeustieteen kandidaatin tutkintoa. He eivät saisi myöskään edustaa työntekijä- eikä työnantajatahoja. Lisäksi ehdotetaan säädetäväksi puheenjohtajan sijaisista samalla tavoin kuin on säädetty voimassa olevassa laissa. Jos puheenjohtaja on estynyt toimimasta puheenjohtajana, on hänen sijaisenaan edellä tarkoitettu tuomarin tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä.

Yhden muun työneuvoston jäsenen ja hänen varajäsentensä olisi oltava työlainsäädäntöön ja työoloihin perehtyneisyyden lisäksi erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtynei-

tä henkilöitä, jotka eivät edustaisi työntekijä-eivätkä työnantajatahoja. Lisäedellytyksenä olisi sellaisen tutkinnon suorittaminen, jonka katsotaan olevan sopivan tehtävään ja lisäävän siten työneuvoston asiantuntemusta. Käytännössä tämä edustaja voisi olla esimerkiksi työsuojeluhallinnosta. Työneuvoston muut jäsenet ja heidän varajäsenensä edustaisivat työnantaja- ja työntekijätahoja ja heistä yhtä monen olisi edustettava työnantajia ja työntekijöitä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että työneuvoston jäsenten ja varajäsenten olisi oltava vähintään 20 vuotta täyttäneitä henkilöitä. Säännös vastaisi muun muassa työtuo- mioistuimen jäsenen vähimmäisikärajaa.

Työneuvoston sihteerin virasta on tällä hetkellä säädetty työneuvostosta annetussa asetuksessa. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sihteerin virasta vastaavalla tavalla kuin on säädetty muun muassa työtuo- mioistuimesta annetussa laissa. Samalla ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla sihteerin viran kelpoisuusehdoista. Hänen tulisi olla työlainsäädäntöön perehtynyt ja tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut henkilö.

3 §. *Asettaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työneuvoston asettamisesta. Samoin kuin voimassa olevassa laissa on säädetty, työneuvoston jäsenet nimittäisi valtioneuvosto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Yhden jäsenistä valtioneuvosto määräisi työneuvoston puheenjohtajaksi.

Voimassa olevassa laissa säädetään, että asianomaisille työmarkkinakeskusjärjestöille on varattava tilaisuus antaa asiasta lausuntonsa ennen työnantaja- ja työntekijätahoja edustavien jäsenten määräämistä. Voimassa olevasta laista poiketen työnantaja- ja työntekijätahoja edustavat jäsenet ja varajäsenet nimitettäisiin työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen esityksestä. Tullakseen huomioon otetuiksi tulisi keskusjärjestöjen jäseniä koskevassa esityksessään mainita kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin on nimitettäviä jäseniä. Esityksiin olisi myös liitettävä selvitys siitä, että henkilöt suostuvat ottamaan jäsenyyden vastaan. Voimassa olevassa työneuvostoa koskevassa asetuksessa säädetään, et-

tä jäseniä esitettäessä ja nimitettäessä (määrätessä) olisi otettava huomioon työnantaja- ja työntekijätahojen monipuolinen edustavuus. Tämä tulisi ottaa huomioon vastaisuudessaakin. Jos järjestöt eivät sitä varten määrätyn ajan kuluessa tekisi asianmukaisia esityksiä, nimittäisi valtioneuvosto nämä jäsenet ja heidän varajäsenensä. Keskusjärjestöjen esityksen tekemistä koskevilta osin säännökset vastaavat soveltuvin osin työtuo- mioistuimesta annetussa laissa olevaa sääntelyä jakamatta jäseniä kuitenkin työneuvoston tehtävien luonteen johdosta erikseen työ- tai virkasuhteisiin perehtyneisiin jäseniin.

Ennen työsuojelukysymyksiin perehtyneiden jäsenten nimittämistä, varattaisiin myös sosiaali- ja terveysministeriölle työsuojelukysymyksistä vastaavana ministeriönä tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavan sisältöinen säännös on nykyisin työneuvostosta annetussa asetuksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan eron työneuvoston jäsenelle ja varajäsenelle myöntäisi kuten nykyisinkin valtioneuvosto, jonka samalla olisi nimitettävä seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi tässä pykälässä tarkoitettua menettelyä noudattaen. Samaa menettelyä noudatettaisiin myös siinä tapauksessa, että työneuvoston jäsen tai varajäsen kuolee kesken toimikauden. Lisäksi tässä momentissa säädettäisiin työneuvoston jäsenen suo- jasta jäsenyydestä erottamista vastaan. Työneuvoston jäsen ja varajäsen voitaisiin vapauttaa työneuvoston jäsenyydestä vain silloin, kun hän ei toimikauden kuluessa enää täytä 2 §:n 2 momentissa säädettyä kelpoisuutta. Puheenjohtaja tai hänen sijaisensa voitaisiin vapauttaa tehtävästään esimerkiksi silloin, kun hän ei enää olisi edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla puolueeton, vaan hänen katsottaisiin edustavan joko työnantaja- tai työntekijätahoja. Jäsenen erottaminen olisi tehtävä oikeusharkinnalla. Jäsen voisi myös itse hakea eroa.

4 §. *Työneuvoston jäsenten asema.* Pykälän mukaan työneuvoston jäsenet ja varajäsenet toimisivat virkavastuulla eivätkä enää tuomarin vastuulla kuten nykyisin. Muutos johtuu työneuvoston aseman muuttumisesta puhtaasti viranomaiseksi.

5 §. *Työneuvoston päätösvalta ja päätöksenteko.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan

säädettäväksi, että työneuvosto kokoontuisi puheenjohtajan kutsusta. Tämä olisi uusi säännös, vaikkakin käytännössä työneuvosto on kokoontunut puheenjohtajan kutsusta. Työneuvoston päätösvaltainen kokoonpano säilyisi ennallaan. Työneuvosto olisi päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja tai hänen sijaisensa sekä vähintään neljä muuta jäsentä tai heidän varajäsenensä, joista yhtä monen on oltava työnantaja- ja työntekijätahoja edustavia jäseniä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös työneuvoston erityisestä kokoonpanosta silloin, kun työneuvosto käsittelee oikaisuvaatimusta, joka on tehty 9 §:ssä tarkoitettuun työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston poikkeuslupa-asiaa koskevasta päätöksestä. Työneuvosto käsittelee nämä oikaisuvaatimukset kokoonpanossa, jossa on puheenjohtaja tai hänen sijaisensa, tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtynyt jäsen tai hänen varajäsenensä sekä yksi työnantaja- ja yksi työntekijätahoja edustava jäsen tai hänen varajäsenensä. Säännös korostaisi näin päätöksenteon riippumattomuutta.

Työneuvostosta annetussa asetuksessa säädetään, että työneuvosto tekee päätöksensä esittelystä. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että asiasta säädettäisiin lain tasolla. Esittelijänä toimisi työneuvoston sihteeri, puheenjohtaja tai tämän sijainen. Jos jäsenet eivät ole yksimielisiä, noudatettaisiin voimassa olevan lain mukaista menettelyä, jonka mukaan asia päätetään äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin menettelystä niissä tapauksissa, joissa puheenjohtaja voi yksin ratkaista oikaisuvaatimusasian. Sen mukaan puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan hänen sijaisensa voisi yksin ratkaista työneuvoston käsiteltäväksi jätetyn 9 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa koskevan oikaisuvaatimuksen, jos päätös voidaan perustaa työneuvoston kantaa ilmaisevaan, samanlaatuisessa asiassa aikaisemmin annettuun päätökseen taikka, jos asia on kiireellinen. Työneuvoston olisi kuitenkin ensimmäisessä ratkaisua seuraavassa istunnossaan päätettävä, hyväksyykö se puheenjohtajan päätöksen.

Jollei päätöstä hyväksyttäisi, olisi asiasta tehtävä uusi päätös. Tällaisissa tapauksissa puheenjohtajan tulisi huolehtia siitä, että työneuvosto kutsutaan koolle mahdollisimman nopeasti. Säännösehdotus vastaa asiallisesti voimassa olevaa lakia.

6 §. *Asioiden käsittely työneuvostossa.* Koska työneuvosto olisi hallintoviranomainen, asioiden käsittelyyn työneuvostossa noudatettaisiin hallintolakia, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Hallintomenettelylain säännökset kumotaan vuoden 2004 alussa voimaan tulevalla hallintolailla. Uudessa hallintolaissa on nykyistä täsmällisemmät säännökset suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä, katselmuksesta ja suullisesta todistelusta. Hallintolain mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaisille tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen. Todistajien kuuleminen valan tai vakuutuksen nojalla tai asianosaisen kuuleminen totuusvakuutuksen nojalla tapahtuu virka-apuna hallinto-oikeudessa. Hallintolaissa on myös säännökset oikaisukeinojen käyttämisestä koskevien ohjeiden ja valitusosoituksen antamisesta. Näin ollen viitasta hallintolakiin voidaan pitää riittävänä ja säännöksiä jopa selkeyttävänä.

Tässä laissa säädettäisiin kuitenkin hallintolakia täydentäen lausunnon pyytäjää ja oikaisuvaatimuksen tekemistä koskevista erityissäännöksistä.

2 luku. Työneuvoston lausunnot

7 §. *Lausunnon antaminen.* Työneuvosto antaisi pyynnöstä lausuntoja samojen lakien tulkinnasta ja soveltamisesta kuin tähänkin asti. Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin nimenomaisesti kaikki ne lait, joista lausuntoja annetaan. Työneuvosto antaisi lausuntoja työaikalain, vuosilomalain, työturvallisuuslain, nuorista työntekijöistä annetun lain ja kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisesta ja tulkinnasta sekä siitä, onko yritystä pidettävä sellaisena, että siihen sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lausuntopyyntö on esitettävä kirjallisesti.

8 §. *Lausunnonpyytäjä ja sen pyytäminen.* Työneuvoston lausuntoa 7 §:ssä tarkoitettu-

jen lakien tulkinnasta ja soveltamisesta voisivat pyytää samat tahot kuin mitä on säädetty voimassa olevassa laissa. Lausuntoa voisivat pyytää tuomioistuimet, työsuojelupiirien työsuojelutoimistot, työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestöt, valtion työmarkkinapolitiikkaa käsittelevä ministeriö, kirkon sopimusvaltuuskunta, kunnallinen työmarkkinalaitos ja Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitus taikka Ahvenanmaan maakunnan kunnallinen sopimusvaltuuskunta.

3 luku. **Eräät työsuojelun poikkeusluvut ja niitä koskevat muutoksenhakuasiat**

9 §. *Työsuojelupiirien poikkeuslupa-asiat.* Voimassa olevan lain mukaan työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto myöntää kussakin laissa erikseen säädettyssä tapauksessa poikkeuksia niiden lakien soveltamisesta, jotka on mainittu työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetussa laissa. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että poikkeusluvut myöntäisi voimassa olevan lain mukaisesta menettelystä poiketen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto. Työsuojelutoimisto voisi myöntää hakemuksesta poikkeuksia samojen lakien perusteella, joista poikkeuslupa on voitu myöntää tähän asti. Tällaisia lakeja ovat vuosilomalaki, työaikalaki ja nuorista työntekijöistä annettu laki. Säännöksessä olisi nyt aikaisemmasta poiketen nimenomaisesti mainittu sekä lain nimi että se lain säännös, jossa on säädetty mahdollisuudesta poikkeuksen myöntämiseen.

10 §. *Poikkeuslupa-asian käsittely työsuojelupiirissä.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jonka mukaan henkilöstön edustajille tulisi varata tilaisuus tulla kuulluksi ennen poikkeuslupa-asiassa annettavaa päätöstä. Menettelyn tarkoituksena on turvata se, että päätöksenteossa näkyisivät myös henkilöstön näkemykset varsinkin, kun lakkauttaviksi ehdotetuissa poikkeuslupajaostoissa päätöksentekoon ovat osallistuneet myös työnantaja- ja työntekijätahoja edustavat jäsenet. Kuuleminen voisi tapahtua joko suullisesti tai kirjallisesti. Pykälässä lueteltaisiin myös ne tahot, joille kuulemistilaisuus olisi varattava. Tilaisuus

tulla kuulluksi olisi ensisijaisesti annettava työnantajaa työehtosopimuslain (436/1946) nojalla sitovan työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle taikka työsuopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulle luottamusvaltuutetulle. Jollei työpaikalla olisi luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, mahdollisuus tulla kuulluksi olisi varattava työsuojeluvaltuutetulle. Ellei työpaikalla ole lainkaan edellä tarkoitettuja työntekijöiden edustajia, olisi tilaisuus tulla kuulluksi varattava kullekin työntekijälle, jota päätös koskee.

Käytännössä joillakin aloilla, kuten esimerkiksi metalliteollisuudessa ja rakennusaloilla, on järjestäytymättömissä yrityksissä sovellettu yleissitovien työehtosopimusten mukaisia luottamusmiesjärjestelmiä. Tällaiseen menettelyyn yleensäkin ja siihen liittyviin sopimuksiin tämän pykälän säännöksillä ei ole vaikutusta, minkä vuoksi kuulemismahdollisuus olisi varattava näissä tapauksissa asianomaiselle luottamusmiehelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työsuojelupiirin työsuojelutoimiston mahdollisuudesta antaa väliaikainen päätös. Voimassa olevasta laista poiketen väliaikainen päätös voitaisiin antaa vain niissä tapauksissa, joissa kysymys olisi voimassa olevan poikkeusluvun jatkamisesta. Tällaisia tilanteita voi esiintyä esimerkiksi silloin, kun palo- ja pelastushenkilöstön poikkeuslupaan perustuva työaikajärjestelyä koskeva uusi hakemus toimitetaan niin myöhäisessä vaiheessa, että uutta hakemusta ei ehditä asianmukaisesti tutkia ennen poikkeusluvun päättymistä. Tällä tavalla voidaan turvata palokunnan työskentely myös väliaikana. Väliaikainen päätös olisi voimassa enintään siihen asti, kunnes asia voidaan lopullisesti ratkaista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti luvan peruuttamisesta. Lupa voitaisiin peruuttaa, milloin se on tarpeellista sen takia, että luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin tai olosuhteet ovat päätöksen antamisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Näin työsuojelun taso voitaisiin turvata myös lain tarkoitamisissa poikkeustilanteissa. Lupaa peruutettaessa työsuojelutoimiston tulisi myös määrätä päivä, mistä lukien lupa ei enää olisi voimassa.

Lisäksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että työsuojelupiirin työsuojelutoimiston poikkeuslupa-asiassa antamaa päätöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta, kunnes toisin päätetään.

11 §. *Muutoksenhaku työsuojelupiirin poikkeuslupa-asiassa antamaan päätökseen.* Pykälän 1 momentissa olisivat säännökset muutoksenhausta työsuojelupiirin poikkeuslupa-asiassa antamaan päätökseen. Voimassa olevan lain mukaisesta alustusmenettelystä luovuttaisiin, koska poikkeuslupajaoistot lopetettaisiin. Enää ei myöskään olisi mahdollista valittaa päätöksestä työneuvostoon, koska työneuvoston ei ole katsottu täyttävän tuomioistuimeen rinnastettavalta riippumattomalta lainkäyttöelimeltä edellytettäviä kriteerejä. Työneuvosto toimisi oikaisuviranomaisena. Työsuojelupiirin työsuojelutoimiston päätökseen olisi haettava ensisijaisesti muutosta työneuvostolta kirjallisella oikaisuvaatimuksella.

Oikaisuvaatimuksen tekemiseen varattu aika ja tämän ajan laskemista koskevat säännökset pysyisivät pääasiassa samana kuin valitusta koskevat nykyiset säännökset. Oikaisuvaatimus olisi tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun poikkeuslupan hakija on saanut päätöksestä tiedon. Muun oikaisuvaatimuksen tekijän olisi vaadittava oikaisua 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös tai sen jäljennös on pantu nähtäville työpaikalle. Aikaa koskeva säännös kiristyisi hieman, sillä oikaisuvaatimus voitaisiin jättää myös tutkimatta, jollei sitä ole tehty määräajassa. Oikaisuvaatimus olisi toimitettava työneuvostolle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta tehdä oikaisuvaatimus. Tämä oikeus olisi samoilla tahoilla kuin tähänkin asti on ollut valitusoikeus. Lain sanamuoto olisi kuitenkin erilainen verrattuna voimassa olevaan lakiin, jonka mukaan valitusoikeus on poikkeuslupan hakijalla ja asianomaisella työnantajalla riippumatta siitä, onko hän hakija. Koska poikkeuslupan hakija käytännössä on työnantaja, ehdotetaan säännös kirjoitettavaksi nykyistä yksinkertaisempaan muotoon siten, että oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen olisi poikkeuslupan hakijalla. Hakijan lisäksi oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen olisi niillä 10 §:n 1 momentissa tarkoite-

tuilla työntekijöiden edustajilla tai työntekijöillä, joita on kuultu tai joita olisi pitänyt kuulla ennen kuin työsuojelupiirin työsuojelutoimisto teki ratkaisun. Tällainen oikeus olisi siitä huolimatta, ovatko työntekijöiden edustaja tai työntekijät käyttäneet mahdollisuuttaan tulla kuulluksi ennen kuin työsuojelupiirin työsuojelutoimisto teki ratkaisun.

Pykälän 3 momentin mukaan työneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haettaisiin muutosta kirjallisella valituksella työtuomioistuimelta. Työtuomioistuin on riippumaton lainkäyttöelin, joka jo nykyisin käsittelee erityisessä kokoonpanossa, jossa puolueettomilla jäsenillä on enemmistö, työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua valituksen työehtosopimuksen yleissitovuudesta. Sama menettely on mahdollista ottaa käyttöön nyt käsiteltävissä poikkeuslupaasioissa muuttamalla työtuomioistuimesta annetun lain 1 §. Näin myös poikkeuslupaasioissa ratkaisuvälillä säilyisi työelämän tunteesta omaavassa erityistuomioistuimessa. Työtuomioistuimen päätös on lopullinen.

Valitus olisi toimitettava työneuvostolle, jonka tulisi toimittaa valitusasiakirjat sekä valituksesta antamansa lausunto työtuomioistuimelle. Menettely vastaisi työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain mukaista menettelyä. Muutoin valitukseen sovellettaisiin, mitä pykälän 1 momentissa säädetään muutoksenhakuajasta ja mitä 2 momentissa säädetään oikeudesta tehdä oikaisuvaatimus.

12 §. *Oikaisuvaatimuksen käsittely työneuvostossa.* Poikkeuslupaa koskevat asiat ovat luonteeltaan sellaisia, jotka edellyttävät nopeaa ratkaisua. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että oikaisuvaatimus olisi työneuvostossa käsiteltävä kiireellisenä. Voimassa olevan lain mukaisesti säädettäisiin lisäksi, että työneuvosto voi käsitellä ja ratkaista oikaisuvaatimuksen odottamatta sille varatun määräajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen ratkaisemisesta huolimatta työneuvosto voisi tutkia ja ratkaista toisen oikaisuvaatimuksen tekijän samasta päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen. Tässä yhteydessä työneuvosto voisi myös muuttaa aikaisempaa päätöstään.

Voimassa olevan lain mukaan työneuvos-

tolla on oikeus tarpeellisen selvityksen saamiseksi kuulustuttaa alioikeudessa todistajia ja asiantuntijoita. Lisäksi työneuvosto voi toimittaa suullisen kuulustelun tai katselmuksen selvityksen saamiseksi. Hallintolaissa on säädetty edellä sanotuista toimenpiteistä, mitä voidaan pitää riittävänä eikä tässä laissa siksi tarvitse säätää asiasta erikseen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi asian erityisluonteen johdosta siitä, keitä pyynnöstä toimitettavassa suullisessa menettelyssä voitaisiin kuulla. Tällaisia henkilöitä olisivat asianosaiset, 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu luottamusmies tai luottamusvaltuutettu ja työsuojeluvaltuutettu. Lisäksi työneuvosto voisi kuulla asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Käsittely voitaisiin myös rajoittaa koskemaan esimerkiksi vain osaa asiasta, asianosaisten käsitysten selvittämistä taikka työpaikan olosuhteiden selvittämistä.

4 luku. **Erinäisiä säännöksiä**

13 §. *Työlainsäädännön kehittämisesitykset.* Voimassa olevan lain mukaisesti työneuvosto voisi myös tehdä esityksiä toimialaansa kuuluvan työlainsäädännön kehittämiseksi, jos se katsoo asian tarpeelliseksi.

14 §. *Virka-apu.* Työneuvostosta annetun asetuksen säännös virka-apumahdollisuudesta ehdotetaan kirjattavaksi lakiin.

15 §. *Palkkiot.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi työneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista valtuutussäännöksellä. Palkkiot vahvistaisi työministeriö.

16 §. *Työneuvoston asiakirjat ja poikkeuslupapäätökset.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla, että työneuvoston lausunnot ja päätökset sekä työsuojelupiirin työsuojelutoimiston poikkeuslupia koskevat päätökset annettaisiin asianosaisille maksutta. Työtuomioistuimen valitusasiassa antaman päätöksen asiakirjoista on säädetty työtuomioistuimesta annetussa laissa.

17 §. *Työjärjestys.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että työneuvosto hyväksyy itselleen työjärjestyksen. Vastaava säännös on nykyisin työneuvostosta annetussa asetuksessa.

18 §. *Asetuksenantovaltuus.* Valtioneuvos-

ton asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset asian esittelystä, puheenjohtajan ja sihteerin tehtävistä sekä sihteerin viran täyttämisestä. Lisäksi tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa päätösten ja lausuntojen allekirjoittamisesta sekä työneuvoston työjärjestyksen sisällöstä.

19 §. *Voimaantulo.* Koska nykyisten poikkeuslupajaostojen toimikausi päättyy 31 päivänä maaliskuuta 2004, tarkoituksena olisi, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2004. Näin välttyttäisiin asettamasta uusia poikkeuslupajaostoja ja nyt asetut jaostot voisivat toimia toimikautensa loppuun saakka.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla ehdotetaan kumottavaksi 8 päivänä elokuuta 1946 annettu laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lain kumoamisella kumoutuisi myös työneuvostosta 14 päivänä helmikuuta 1997 annettu asetus (163/1997).

Pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

20 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin, että jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan aikaisempaan työneuvostosta annettuun lakiin, olisi sen sijaan sovellettava tätä lakia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että nykyiset työneuvoston jäsenet ja varajäsenet jatkaisivat tehtävissään jäljellä olevan toimikautensa loppuun.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten menetellään niiden työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston tai työneuvoston käsittelyssä olevien asioiden kanssa, jotka ovat vireillä lain tullessa voimaan. Kun poikkeuslupajaostot lakkautettaisiin, käsiteltäisiin vireillä olevat asiat työsuojelupiirin työsuojelutoimistossa. Muutoin vireillä olevien asioiden loppuun käsittelemisessä menettelyyn sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1.2. **Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa**

18 §. Pykälässä säädetään muutoksenhakemisesta työsuojelun piiriviranomaisen ominaisuudessa antamaan päätökseen. Koska

ehdotetun työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annettavan lain mukaan työsuojelupiirissä päätökset tekisi työsuojelupiiriin työsuojelutoimisto aikaisemman työsuojelupiiriin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston sijasta, tulisi lain 18 §:ssä oleva muutoksenhakua koskeva säännös muutetaan vastaamaan ehdotetun uuden lain mukaisista oikaisuvaatimusmenettelyä. Sen vuoksi ehdotetaan pykälään lisättäväksi uusi 4 momentti siitä, että työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (/20) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia, voitaisiin vaatia oikaisua työneuvostolta, siten kuin siinä laissa säädetään.

1.3. Laki työtuomioistuimesta

1 §. Pykälässä säädetään työtuomioistuimessa käsiteltävistä asioista. Pykälän 3 momentin mukaan työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee myös työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun valituksen työehtosopimuksen yleissitovuudesta. Valituksenalaisen päätöksen tekee työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta. Vastaavaa valitusmenettelyä tulisi ehdotuksen mukaan noudattaa työneuvoston oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen. Siten tähän momenttiin lisättäisiin, että työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisisi myös työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 11 §:ssä tarkoitettua valituksen työneuvoston oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä.

1.4. Vuosilomalaki

22 §. *Poikkeusluvat.* Ehdotettu muutos on tekninen ja siinä säädettäisiin siitä, että poikkeusluvan voisi ensiasteena myöntää työsuojelupiiriin työsuojelutoimisto työneuvoston sijaan.

1.5. Työaikalaki

14 §. *Poikkeuksellinen säännöllinen työaika.* Ehdotuksen mukaan pykälän 1 ja 3 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jossa säädettäisiin siitä, että työsuojelupiiriin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston si-

jaan poikkeusluvan voisi antaa työsuojelupiiriin työsuojelutoimisto.

26 §. *Yötyö.* Pykälän 1 momentin 14 kohta ehdotetaan muutettavaksi teknisesti vastaavalla tavalla kuin mitä on ehdotettu 14 §:ssä.

27 §. *Vuorotyö ja yövuorot jaksotyössä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi teknisesti vastaavalla tavalla kuin mitä on ehdotettu 14 §:ssä.

36 §. *Poikkeuslupa.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi teknisesti vastaavalla tavalla kuin mitä on ehdotettu 14 §:ssä.

1.6. Laki nuorista työntekijöistä

15 §. *Poikkeusluvat.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat tekniset muutokset kuin mitä on ehdotettu työaikalakia koskevissa muutosehdotuksissa.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotuksen lähtökohtana on ollut ottaa laikiin nykyisellään myös asetustasoisia säännöksiä. Kuitenkin eräiden teknisluontoisten asioiden osalta valtuutussäännös oikeuttaisi valtioneuvoston antamaan asetuksen lain tarkemmasta toimeenpanosta. Tällaisia asioita olisivat säännökset asian esittelystä, puheenjohtajan ja sihteerin tarkemmista tehtävistä sekä sihteerin viran täyttämisestä. Lisäksi tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa päätösten ja lausuntojen allekirjoittamisesta sekä työneuvoston työjärjestyksen sisällöstä.

Ehdotuksen mukaan työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostot lakkautettaisiin. Niistä on säädetty työsuojelulautakunnista ja työsuojelunlautakuntien poikkeuslupajaostoista 19 päivänä helmikuuta 1993 annetulla asetuksella (200/1993), joka on annettu työsuojeluhallinnosta annetun lain (16/1993) nojalla. Mainittu asetus olisi myös uusittava.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan aikaisintaan 1 päivänä huhtikuuta 2004. Voimaantuloehdotuksessa on otettu huomioon 1 päivänä tammikuuta 2004 voimaan tuleva hallintolaki ja työsuojelupiirien työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaostojen nykyinen toimikausi, joka päättyy 31 päivänä huhtikuuta 2004.

Lakiehdotuksessa esitetään kumottavaksi 8 päivänä elokuuta 1946 annettu laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Jos muussa lainsäädännössä viitataan mainittuun lakiin tai asetukseen, viittauksen on katsottava tarkoittavan ehdotetun työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annettavan lain vastaavia säännöksiä.

4. Säättämisjärjestys

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lainkäyttöelimeltä edellytetään myös organisatorista erillisyyttä suhteessa hallintoviranomaiseen. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Työneuvoston pääasiallisena tehtävänä olisi lausuntojen antaminen laissa mainittujen lakien soveltamisesta ja tulkinnasta. Poikkeuslupa-asioiden muutoksenhaussa on kysymys samankaltaisista asioista kuin lausuntoasioissa, minkä vuoksi työneuvosto ei voi toimia tuomioistuimeen rinnastettavana riippumattomana lainkäyttöelimenä.

Ehdotukseen sisältyy kaksivaiheinen poikkeuslupa-asioiden muutoksenhakumahdollisuus. Ensivaiheessa muutosta haettaisiin työsuojelupiiriin työsuojelutoimiston tekemään päätökseen kirjallisella oikaisuvaatimuksella työneuvostolta, joka toimisi hallintolain säännösten mukaisesti erityisviranomaisena myös oikaisuvaatimusasioissa. Tämän mahdollisuuden johdosta valitukset jäisivät ilmeisesti erittäin harvinaisiksi. Työneuvoston erityisasiantuntemus varmistaisi soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden erityistä asiantuntemusta vaativissa ja harvoin käytännössä toteutuvissa muutoksenhakuasioissa. Lisäksi

menettely olisi nopea, joka on tärkeää poikkeuslupa-asioita käsiteltäessä.

Esityksen mukaan työneuvosto olisi riippumaton erityisviranomainen, jonka jäsenet valtioneuvosto nimittää määräajaksi. Työneuvoston toimivalta olisi tarkoin säädetty laissa ja sillä olisi myös oikeus tutkia oikaisuvaatimus kokonaisuudessaan. Lisäksi poikkeuslupa-asioita koskevat oikaisuvaatimukset käsiteltäisiin työneuvoston erityisessä kokoonpanossa, jossa on puheenjohtaja tai hänen sijaisensa, tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtynyt jäsen tai hänen varajäsenensä sekä yksi työnantaja- ja yksi työntekijätahoja edustava jäsen tai hänen varajäsenensä. Kokoonpano korostaisi päätöksenteon riippumattomuutta. Laissa myös säädettäisiin siitä, että jäsenet toimivat virkavastuulla ja heidän erottamattomuutensa olisi turvattu.

Ehdotuksen mukaan työneuvoston oikaisupäätöksestä saisi edelleen valittaa työtuomioistuimeen, jossa se voitaisiin ratkaista hallintolainkäytön menettelyssä niin kuin työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetussa laissa tarkoitetut valitukset työehtosopimuksen yleissitovuudesta. Työtuomioistuimella on työsuojelua koskevien asioiden ratkaisemisessa tarvittavaa työelämän erityisasiantuntemusta. Sen tuomiopiiri kattaa koko maan, joten valitukset eivät hajaantuisi valtakunnallisen työneuvoston päätöksistä useaan tuomioistuimeen.

Mahdollisuus hakea oikaisua työneuvostolta ja valittaa työneuvoston oikaisuasiassa antamasta päätöksestä työtuomioistuimeen täytävät sekä asioiden luonteesta että yleisistä oikeusturvaperiaatteista muutoksenhakujärjestelmälle aiheutuvat vaatimukset.

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotettu laki vastaa perustuslain edellyttämää säädöstasoa eikä se asettaisi sellaisia perusoikeuksien rajoituksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Työneuvoston toimivalta ja järjestysmuoto

1 §

Työneuvoston asema

Työneuvosto on työministeriön alainen riippumaton erityisviranomainen, joka antaa lausuntoja 7 §:ssä tarkoitettujen työlainsäädännön alaan kuuluvien lakien soveltamisesta ja tulkinnasta. Työneuvosto käsittelee ja ratkaisee myös 9 §:ssä tarkoitettussa työsuojelupiirin työsuojelutoimiston poikkeuslupa-asiassa antamaa päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen.

2 §

Kokoonpano

Työneuvostossa on sivutoimiset puheenjohtaja ja vähintään kahdeksan jäsentä ja jokaisella jäsenellä, puheenjohtajaa lukuun ottamatta, kaksi henkilökohtaista varajäsentä. Jäsenten on oltava työlainsäädäntöön ja työoloihin perehtyneitä henkilöitä.

Puheenjohtajan ja yhden jäsenen sekä tämän varajäsenten on oltava tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittaneita henkilöitä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijätahoja. Puheenjohtajan esityneenä ollessa toimii työneuvoston puheenjohtajana edellä sanottu tuomarin tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä.

Yhden muun jäsenen ja hänen varajäseniensä on oltava tehtävään soveltuvan tutkinnon suorittaneita, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtyneitä henkilöitä, joiden ei myöskään voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijätahoja. Työneuvoston muista jäsenistä ja heidän varajäsenistään yhtä monen on oltava työ- tai virkasuhteisiin perehtyneitä työnantaja- ja työntekijätahoja edustavia henkilöitä.

Työneuvoston jäsenten ja heidän varajäsentensä on oltava 20 vuotta täyttäneitä.

Työneuvostolla on yksi sihteerin virka. Sihteerin on oltava tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut ja työlainsäädäntöön perehtynyt.

3 §

Asettaminen

Valtioneuvosto nimittää työneuvoston jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Yhden jäsenistä valtioneuvosto määrää työneuvoston puheenjohtajaksi. Ennen työsuojelukysymyksiin perehtyneiden jäsenten nimittämistä, on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Työnantaja- ja työntekijätahoja edustavat jäsenet ja varajäsenet nimitetään työnantajajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen esityksestä. Tullakseen huomioon otetuiksi on keskusjärjestöjen edellä tarkoitetuissa esityksissä mainittava kaksi kertaa niin monta ehdokasta

kuin on nimitettäviä jäseniä. Esityksiin on liitettävä selvitys siitä, että henkilöt suostuvat ottamaan jäsenyyden vastaan. Jos järjestöt eivät sitä varten määrätyn ajan kuluessa tee asianmukaisia esityksiä, nimittää valtioneuvosto kuitenkin jäsenet ja heidän varajäsenensä.

Eron työneuvoston jäsenelle ja varajäsenelle myöntää valtioneuvosto. Samalla valtioneuvosto nimittää jäsenelle tai varajäsenelle seuraajan jäljellä olevaksi toimikaudeksi edellä tässä pykälässä säädettyä menettelyä noudattaen. Valtioneuvosto voi vapauttaa työneuvoston jäsenen työneuvoston jäsenyydestä vain, jos hän ei enää täytä 2 §:n 2 momentissa säädettyä kelpoisuutta tai jos hän itse pyytää eroa. Jos työneuvoston jäsen tai varajäsen kuolee kesken toimikauden, nimittää valtioneuvosto hänelle seuraajan tässä pykälässä säädettyä menettelyä noudattaen.

4 §

Työneuvoston jäsenten asema

Työneuvoston jäsenet ja varajäsenet toimivat virkavastuulla.

5 §

Työneuvoston päätösvalta ja päätöksenteko

Työneuvosto kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Työneuvosto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja tai hänen sijaisensa sekä vähintään neljä muuta jäsentä tai heidän varajäsentänsä, joista yhtä monen on oltava työnantaja- ja työntekijätahoja edustavia henkilöitä.

Työneuvosto käsittelee 9 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa koskevan oikaisuvaatimuksen erityisessä kokoonpanossa, jossa on puheenjohtaja tai hänen sijaisensa, tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut jäsen tai hänen varajäsenensä, erityisesti työsuojelukysymyksiin perehtynyt jäsen tai hänen varajäsenensä sekä yksi työnantaja- ja yksi työntekijätahoja edustava jäsen tai heidän varajäsenensä.

Työneuvosto tekee päätöksensä esittelystä. Esittelijänä toimii työneuvoston sihteeri, puheenjohtaja tai tämän sijainen. Jos asiaa pää-

tettäessä ilmenee eriäviä mielipiteitä, päättään asia äänestämällä noudattamalla samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Puheenjohtaja tai hänen estyneenä olleensa hänen sijaisensa voi yksin ratkaista työneuvoston käsiteltäväksi jätetyn 9 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa koskevan oikaisuvaatimuksen, jos päätös voidaan perustaa työneuvoston kantaa ilmaisevaan, samanlaatuisessa asiassa aikaisemmin annettuun päätökseen taikka jos asia on kiireellinen. Työneuvoston on ensimmäisessä ratkaisua seuraavassa istunnossaan päätettävä, hyväksyykö se puheenjohtajan päätöksen. Jollei päätöstä hyväksytä, on asiasta tehtävä uusi päätös.

6 §

Asioiden käsittely työneuvostossa

Asioiden käsittelyyn työneuvostossa noudatetaan hallintolakia (434/2003), ellei tässä laissa toisin säädetä.

2 luku.

Työneuvoston lausunnot

7 §

Lausunnon antaminen

Työneuvoston tehtävänä on antaa pyynnöstä lausuntoja työaikalain (605/1996), vuosilomalain (272/1973), työturvallisuuslain (738/2002), nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) ja kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain (951/1977) soveltamisesta ja tulkinnasta sekä siitä, onko yritystä pidettävä sellaisena, että siihen sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/1978).

Lausuntopyyntö on esitettävä kirjallisesti.

8 §

Lausunnonpyytäjä ja sen pyytäminen

Työneuvoston lausuntoa voi pyytää:

1) tuomioistuin;

- 2) työsuojelupiirin työsuojelutoimisto;
- 3) työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestö;
- 4) valtion työmarkkinapolitiikkaa käsittelevä ministeriö;
- 5) kirkon sopimusvaltuuskunta;
- 6) kunnallinen työmarkkinalaitos; tai
- 7) Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitus taikka Ahvenanmaan maakunnan kunnallinen sopimusvaltuuskunta.

3 luku.

Eräät työsuojelun poikkeusluvut ja niitä koskevat muutoksenhakuasiat

9 §

Työsuojelupiirien poikkeuslupa-asiat

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää hakemuksesta poikkeuksia seuraavien säännösten perusteella:

- 1) vuosilomalain 22 §;
- 2) työaikalain 14 §:n 1 ja 3 momentti;
- 3) työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohta;
- 4) työaikalain 27 §:n 1 momentti;
- 5) työaikalain 36 §:n 1 momentti;
- 6) nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §.

10 §

Poikkeuslupa-asian käsittely työsuojelupii- rissä

Ennen kuin työsuojelupiirin työsuojelutoimisto tekee 9 §:ssä tarkoitetun päätöksen, on työnantajan varattava työehtosopimuslain (436/1946) nojalla sitovan työehtosopimuksen perusteella valitulle asianomaiselle luottamusmiehelle tai työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulle luottamusvaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa joko suullisesti tai kirjallisesti. Jollei työpaikalla ole luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, kuulemismahdollisuus on varattava työsuojeluvalluutetulle, ja jollei tätäkään ole, kuulemismahdollisuus on varattava kullekin työntekijälle, jota päätös koskee.

Jos poikkeuslupa-asiaa ei voida työsuojelupiirin työsuojelutoimistossa heti lopullisesti ratkaista, ja kyse on voimassaolevan poikkeusluvun jatkamisesta, voidaan antaa väliaikainen päätös, joka on voimassa enintään siihen asti, kunnes asia voidaan lopullisesti päättää.

Myönnetty poikkeuslupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin asiaan vaikuttavista tosiasioista tai olosuhteet ovat päätöksen antamisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Poikkeuslupaa peruutettaessa määrätään myös päivä, mistä lukien luvan voimassaolo päättyy. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

11 §

Muutoksenhaku työsuojelupiirin poikkeuslupa-asiassa antamaan päätökseen

Työsuojelupiirin poikkeuslupa-asiassa antamaan päätökseen voi vaatia kirjallisesti oikaisua työneuvostolta. Poikkeusluvun hakijan on tehtävä oikaisuvaatimus 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon, ja muun oikaisuvaatimuksen tekijän siitä, kun päätös tai sen jäljennös on pantu nähtäville työpaikalle. Oikaisuvaatimus on toimitettava työneuvostolle.

Oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen on:

- 1) poikkeusluvun hakijalla; ja
- 2) niillä 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla työntekijöiden edustajilla tai työntekijöillä, joita on kuultu tai joita olisi pitänyt kuulla ennen työsuojelupiirin työsuojelutoimiston asiassa tekemää ratkaisua.

Työneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kirjallisella valituksella työtuomioistuimelta siten kuin tässä laissa sekä työtuomioistuimesta annetussa laissa (646/1974) säädetään. Valitus on toimitettava työneuvostolle, jonka tulee toimittaa valitusasiakirjat sekä valituksesta antamansa lausunto työtuomioistuimelle. Muutoin valitukseen sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään oikaisuvaatimuksen määräajasta ja 2 momentissa oikeudesta tehdä oikaisuvaatimus.

12 §

Oikaisuvaatimuksen käsittely työneuvostossa

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä työneuvostossa kiireellisenä. Työneuvosto voi käsitellä ja ratkaista oikaisuvaatimuksen odottamatta oikaisuvaatimuksen tekemiseen varatun ajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen ei estä työneuvostoa tutkimasta ja ratkaisemasta toisen oikaisuvaatimuksen tekijän samasta päätöksestä tekemää oikaisuvaatimusta ja siinä yhteydessä muuttamasta aikaisempaa päätöstään.

Suullisessa menettelyssä voidaan kuulla asianosaisia, 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, työsuojeluvaltuutettua, asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Käsittely voidaan rajoittaa koskemaan vain osaa asiasta, asianosaisten käsitysten tai työpaikan olosuhteiden selvittämistä taikka sitä voidaan rajoittaa muulla vastaavalla tavalla.

4 luku.

Erinäisiä säännöksiä

13 §

Työlainsäädännön kehittämisesitykset

Työneuvosto voi myös tehdä tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä toimialaansa kuuluvan työlainsäädännön kehittämiseksi.

14 §

Virka-apu

Työneuvostolla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

15 §

Palkkiot

Työneuvoston jäsenten palkkiot vahvistaa työministeriö.

16 §

Työneuvoston asiakirjat ja poikkeuslupapäätökset

Työneuvoston lausunnot ja päätökset sekä työsuojelupiirin työsuojelutoimiston poikkeuslupia koskevat päätökset annetaan asianosaisille maksutta.

17 §

Työjärjestys

Työneuvosto hyväksyy itselleen työjärjestyksen.

18 §

Asetuksenantovaltuutus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asian esittelystä, puheenjohtajan ja sihteerin tehtävistä, sihteerin viran täyttämisestä ja tehtävistä, päätösten ja lausuntojen allekirjoittamisesta sekä työneuvoston työjärjestyksen sisällöstä.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 8 päivänä elokuuta 1946 annettu laki (608/1946) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

20 §

Siirtymäsäännökset

Jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annettuun lakiin, on sen sijasta sovellettava tätä lakia.

Lain voimaan tullessa työneuvoston jäsenet ja varajäsenet pysyvät tehtävissään jäljellä olevan toimikautensa loppuun.

Lain voimaan tullessa työneuvostossa viireillä olevat asiat käsitellään loppuun noudat-

taen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaostossa vireillä olevat asiat käsitellään soveltuvin osin tämän lain mukaisesti.

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/1973) 18 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 17/1993 ja 10/1997, uusi 4 momentti seuraavasti:

18 §

Työsuojelupiirin työsuojelutoimiston antamaan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitettuja

poikkeuslupia, voi vaatia työneuvostolta kirjallisesti oikaisua siten, kuin siinä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

3.

Laki**työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtuomioistuimesta 31 päivänä heinäkuuta 1974 annetun lain (646/1974) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 59/2001, seuraavasti:

1 § -----	ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (/) 11 §:ssä tarkoitetun valituksen työneuvoston oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä.
Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee myös työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain (56/2001) 9 §:ssä tarkoitetun valituksen työehtosopimuksen yleissitovuudesta ja työneuvostosta	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

4.

Laki**vuosilomalain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/1973) 22 § seuraavasti:

22 § <i>Poikkeusluvut</i>	muksesta myöntää poikkeuksia 4 §:n loman antamista ja 5 §:n 1 momentin loman jakamista koskevista säännöksistä.
Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi, milloin pakottavat syyt sitä vaativat, hake-	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

5.

Laki**työaikalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä elokuuta 1996 annetun työaikalain (605/1996) 14 §:n 1 ja 3 momentti, 26 §:n 1 momentin 14 kohta, 27 §:n 1 momentti ja 36 § seuraavasti:

14 §

Poikkeuksellinen säännöllinen työaika

Jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa 6 §:n säännöksistä.

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi määräämillään ehdoilla antaa luvan järjestää työaika 7 §:ssä säädetyllä tavalla sellaisissakin töissä, joita ei kyseisessä säännöksessä ole mainittu, jos se on välttämätöntä.

26 §

Yötyö

Työ, jota tehdään klo 23:n ja 6:n välisenä aikana, on yötyötä. Työnantajan on työsuojeluviranomaisen pyynnöstä ilmoitettava tälle säännöllisesti teettämästään yötyöstä. Yötyötä saa teettää:

14) työsuojelupiirin työsuojelutoimiston luvalla ja sen määräämin ehdoin työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat.

27 §

Vuorotyö ja yövuorot jaksotyössä

Vuorotyössä vuorojen on vaihduttava säännöllisesti ja muututtava ennakolta sovituin ajanjaksoin. Vuorojen katsotaan vaihtuvan säännöllisesti, kun vuoro jatkuu enintään yhden tunnin yhdessä työhön sijalle tulleen vuoron kanssa tai kun vuorojen väliin jää enintään yhden tunnin aika. Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää luvan poiketa siitä, mitä tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään.

36 §

Poikkeuslupa

Jos työvuoroluettelon laatiminen on työn epäsäännöllisen luonteen vuoksi erittäin vaikeaa, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää siitä vapautuksen osittain tai kokonaan. Poikkeusluvassa voidaan määrätä, että työvuoroluettelosta käy ilmi viikoittainen vapaa-aika.

Jos työsuojelupiirin työsuojelutoimisto on myöntänyt työnantajalle 1 momentissa tarkoitetun vapautuksen eivätkä olosuhteet ole luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet olennaisesti, työnantaja ja 10 §:ssä tarkoitettu työntekijöiden edustaja voivat sopia työsuojelutoimiston myöntämän vapautuksen jatkamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

6.

Laki**nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorista työntekijöistä 19 päivänä marraskuuta 1993 annetun lain (998/1993) 15 §, sellaisena kuin se on laeissa 408/1996 ja 754/1998, seuraavasti:

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi määräämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jos kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa hänen terveydelleen, kehitykselleen tai koulunkäynnilleen;

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu tärkeä syy sitä edellyttää.

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto ei kuitenkaan voi antaa lupaa teettää nuorella työntekijällä 5 §:ssä sallitun ylityötuntimäärän lisäksi enempää kuin 40 tuntia ylityötä kalenterivuodessa eikä myöntää poikkeusta 8 §:n 1 ja 2 momentin lepoaikaa koskevista säännöksistä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Filatov*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/1973) 18 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 17/1993 ja 10/1997, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Työsuojelupiirin työsuojelutoimiston antamaan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia, voi vaatia työneuvostolta kirjallisesti oikaisua siten, kuin siinä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtuomioistuimesta 31 päivänä heinäkuuta 1974 annetun lain (646/1974) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 59/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

 Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee myös työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain (56/2001) 9 §:ssä tarkoitetun valituksen työehtosopimuksen yleissitovuudesta.

Ehdotus

1 §

 Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee myös työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta annetun lain (56/2001) 9 §:ssä tarkoitetun valituksen työehtosopimuksen yleissitovuudesta ja työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (/) 11 §:ssä tarkoitetun valituksen työneuvoston oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

4.

Laki**vuosilomalain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/1973) 22 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

22 §

Poikkeusluvut

Työneuvosto voi, milloin pakottavat syyt sitä vaativat, hakemuksesta myöntää poikkeuksia 4 §:n loman antamista ja 5 §:n 1 momentin loman jakamista koskevista säännöksistä.

Ehdotus

22 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi, milloin pakottavat syyt sitä vaativat, hakemuksesta myöntää poikkeuksia 4 §:n loman antamista ja 5 §:n 1 momentin loman jakamista koskevista säännöksistä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

5.

Laki**työaikalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä elokuuta 1996 annetun työaikalain (605/1996) 14 §:n 1 ja 3 momentti, 26 §:n 1 momentin 14 kohta, 27 §:n 1 momentti ja 36 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Poikkeuksellinen säännöllinen työaika

Poikkeuksellinen säännöllinen työaika

Jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön, työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa 6 §:n säännöksistä.

Jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön, työsuojelupiirin *työsuojelutoimisto* voi antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa 6 §:n säännöksistä.

Työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi määräämillään ehdoilla antaa luvan järjestää työaika 7 §:ssä säädetyllä tavalla sellaisissakin töissä, joita ei kyseisessä säännöksessä ole mainittu, jos se on välttämätöntä.

Työsuojelupiirin *työsuojelutoimisto* voi määräämillään ehdoilla antaa luvan järjestää työaika 7 §:ssä säädetyllä tavalla sellaisissakin töissä, joita ei kyseisessä säännöksessä ole mainittu, jos se on välttämätöntä.

26 §

Yötyö

Työ, jota tehdään klo 23:n ja 6:n välisenä aikana, on yötyötä. Työnantajan on työsuojeluviranomaisen pyynnöstä ilmoitettava tälle säännöllisesti teettämästään yötyöstä. Yötyötä saa teettää:

14) työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston luvalla ja sen määräämin ehdoin työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat.

14) työsuojelupiirin *työsuojelutoimiston* luvalla ja sen määräämin ehdoin työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat.

27 §

Vuorotyö ja yövuorot jaksotyössä

Vuorotyössä vuorojen on vaihdettava säännöllisesti ja muututtava ennakolta sovituin ajanjaksoin. Vuorojen katsotaan vaihtuvan säännöllisesti, kun vuoro jatkuu enintään yhden tunnin yhdessä työhön sijalle tulleen vuoron kanssa tai kun vuorojen väliin jää enintään yhden tunnin aika. Työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi myöntää luvan poiketa siitä, mitä tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään.

36 §

Poikkeuslupa

Jos työvuoroluettelon laatiminen on työn epäsäännöllisen luonteen vuoksi erittäin vaikeaa, työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi myöntää siitä vapautuksen osittain tai kokonaan. Poikkeusluvassa voidaan määrätä, että työvuoroluettelosta käy ilmi viikoittainen vapaa-aika.

Jos poikkeuslupajaosto on myöntänyt työnantajalle 1 momentissa tarkoitetun vapautuksen eivätkä työolosuhteet ole luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet olennaisesti, työnantaja ja 10 §:ssä tarkoitettu työntekijöiden edustaja voivat sopia poikkeuslupajaoston myöntämän vapautuksen jatkamisesta.

27 §

Vuorotyö ja yövuorot jaksotyössä

Vuorotyössä vuorojen on vaihdettava säännöllisesti ja muututtava ennakolta sovituin ajanjaksoin. Vuorojen katsotaan vaihtuvan säännöllisesti, kun vuoro jatkuu enintään yhden tunnin yhdessä työhön sijalle tulleen vuoron kanssa tai kun vuorojen väliin jää enintään yhden tunnin aika. Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää luvan poiketa siitä, mitä tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään.

36 §

Poikkeuslupa

Jos työvuoroluettelon laatiminen on työn epäsäännöllisen luonteen vuoksi erittäin vaikeaa, työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää siitä vapautuksen osittain tai kokonaan. Poikkeusluvassa voidaan määrätä, että työvuoroluettelosta käy ilmi viikoittainen vapaa-aika.

Jos työsuojelupiirin työsuojelutoimisto on myöntänyt työnantajalle 1 momentissa tarkoitetun vapautuksen eivätkä olosuhteet ole luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet olennaisesti, työnantaja ja 10 §:ssä tarkoitettu työntekijöiden edustaja voivat sopia työsuojelutoimiston myöntämän vapautuksen jatkamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

6.

Laki**nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorista työntekijöistä 19 päivänä marraskuuta 1993 annetun lain (998/1993) 15 §, sellaisena kuin se on laeissa 408/1996 ja 754/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto voi määrämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jos kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa hänen terveydelleen, kehitykselleen tai koulunkäynnilleen;

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu tärkeä syy sitä edellyttää.

Poikkeuslupajaosto ei kuitenkaan voi antaa lupaa teettää nuorella työntekijällä 5 §:ssä sallitun ylityötuntimäärän lisäksi enempää kuin 40 tuntia ylityötä kalenterivuodessa eikä myöntää poikkeusta 8 §:n 1 ja 2 momentin lepoaikaa koskevista säännöksistä.

Ehdotus

15 §

Poikkeusluvut

Työsuojelupiirin *työsuojelutoimisto* voi määrämillään ehdoilla sallia:

1) erityisestä syystä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön työskentelyn esiintyjänä tai avustajana taide- ja kulttuuriesityksissä sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jos kyseinen toiminta ei vaaranna lapsen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa hänen terveydelleen, kehitykselleen tai koulunkäynnilleen;

2) 14 vuotta täyttäneen nuoren työntekijän pitämisen työssä 2 §:n 2 momentin 2 kohdan sekä 2 luvun säännöksistä poikkeavasti, jos hänen ammatillinen kehityksensä tai muu tärkeä syy sitä edellyttää.

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto ei kuitenkaan voi antaa lupaa teettää nuorella työntekijällä 5 §:ssä sallitun ylityötuntimäärän lisäksi enempää kuin 40 tuntia ylityötä kalenterivuodessa eikä myöntää poikkeusta 8 §:n 1 ja 2 momentin lepoaikaa koskevista säännöksistä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*